ספרי׳ — **אוצר החסידים** — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

•

מכבוד קדושת

אדמו״ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

תולדות

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק טו

(תרגום חפשי)

יוצא לאור על ידי

„מכון לוי יצחק״

כפר חב״ד ב׳

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושש לבריאה

שנת הקהל

שנת המאה וחמישים להסתלקות־הילולא של כ״ק אדמו״ר ה„צמח צדק״ נ״ע

לעילוי נשמת

הרה״ח הת׳ אי״א רב פעלים ובעל מרין

מבוכי מקושרי רבותינו נשיאינו והולכי בדרכיהם,

דרך הקודש יקרא לה׳

ומשלוחי **כ״ק אדמו״ר מלך המשיח** לארצנו הקדושה ת״ו

הרב ר׳ מנחם מענדל

בהרה״ח ר׳ **מנחם מענדל** ומרת **מארייאשא באדאנע** ע״ה

פ ו ט ע ר פ א ס

נפטר ד׳ תמוז ה׳תשנ״ה

וזוגתו מרת **לאה** ע״ה

בת ר׳ **בנציון** ומרת **שרה** הי״ד

נפטרה ה׳ כסלו ה׳תשס״ג

ת נ צ ב ״ ה

נדפס ע״י צאצאיהם שיחיו

הי׳ שותף בהפצת ענייני ״משיח וגאולה״!!!
להקדשות ולפרטים נוספים:
טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)
אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner
In Spreading *Inyonei Moshiach U'geula*!!!
To Dedicate This Publication
In Honor Of Your Family Or A Loved Ones
For More Info. Call:
(718) 753-6844 or (323) 934-7095
or email: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:
http://www.torah4blind.org
To dedicate an issue in honor of a loved one, call (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
http://www.torah4blind.org

תולדות

א. שלוש הסיבות ל„ותכהין", והשאלות על כך

על הפסוק[1] „ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראות" מביא רש"י שלושה פירושים לגבי הסיבה ל„ותכהין": בעשנן של אלו (שהיו מעשנות ומקטרות לע"ז[2]), דבר אחר: כשנעקד על גבי המזבח והיה אביו רוצה לשחטו, באותה שעה נפתחו השמים וראו מלאכי השרת והיו בוכים וירדו דמעותיהם ונפלו על עיניו, לפיכך כהו עיניו. דבר אחר: כדי שיטול יעקב את הברכות.

אין מובן:

א) בפשטות נראה שהסיבה מובאת בתורה עצמה, כנאמר לפני כן: „ויהי כי זקן יצחק", וכתוצאה – „ותכהין עיניו מראות"[3], כפי שכתוב[4] לגבי יעקב אבינו „ועיני ישראל כבדו מזוקן", וכפי שרואים במציאות שכח הראיה נחלש מזקנה. ואם כך, מדוע מחפש רש"י סיבות אחרות[5]?

ב) בכל מקום שרש"י מביא שני פירושים או יותר, הרי זה מפני שבכל פירוש יש קושי שאיננו בפירוש האחר. גם סדר הפירושים מדוייק: הקושי בפירוש השני גדול מהקושי בפירוש הראשון, והקושי בפירוש השלישי – גדול מן השני.

יש להבין: מהם הקשיים בשלושה פירושים אלו ומה הסיבות לדירוג האמור בקשיים?

ג) כאמור מספר פעמים, במקום שמביא רש"י שלושה פירושים, הרי שבנוסף לקושי הקיים על כל פירוש בנפרד ושאיננו קיים באחרים, יש קושי גם על כל שניים מן הפירושים ביחד, שבגללו יש צורך בפירוש השלישי שעליו אין הקושי הזה קיים[6], שאילולא כן אין צורך בשלושה פירושים.

צריך אפוא למצוא בפירוש רש"י שלפנינו גם את הקושי המשותף לכל שני פירושים ביחד, וכיצד הוא מתורץ בפירוש השלישי.

ב. „ותכהין" כתוצאה מזקנה – אינו מתקבל על־ידי רש"י

הסיבה לכך שרש"י אינו מקבל את ההסבר הפשוט ש„ותכהין" היתה תוצאה מ„זקן יצחק" היא: בפרשה הקודמת[7] נאמר „ויברך אלקים את יצחק", ורש"י מפרש: נתיירא (אברהם) לברך את יצחק... אמר יבוא בעל הברכות ויברך... ובא הקדוש־ברוך־הוא וברכו.

מתעוררת איפוא השאלה[8]: כיצד ייתכן

1) פרשתנו כז, א.

2) ברא"ם כאן מפרש שכהו עיניו מצד שהי' מיצר לו על עשן הנ"ז (וראה גם לקו"ש [המתורגם] ח"ה ע' 141 ואילך). ובתנחומא כאן (ח): אמר הקב"ה הריני מכהה את עיניו כו'. אבל מפשטות לשון רש"י „בעשנן כו'" מוכח, שכיהוי עיניו בא מהעשן עצמו (דטבע העשן להזיק לעינים – משלי יוד, כו), וכבשפ"ח כאן.

3) וכן פירש הרשב"ם, רד"ק ורבינו בחיי כאן.

4) ויחי מח, י.

5) אבל אין להקשות דלפי פרש"י למה נאמר בכתוב „ויהי כי זקן יצחק" (וראה משכיל לדוד כאן)* – כי י"ל, שזוהי הקדמה (לא ל„ותכהין", כ"א) לכללות הסיפור שרצה יצחק לברך את עשו, שזה שייך רק כאשר „זקן יצחק גו' לא ידעתי יום מותי".

*) עיקר הקושיא לפי פי' הראשון „בעשנן של אלו". משא"כ לפי' הב' והג' – ראה לקמן בפנים סעיף ו' והערה 26.

6) אף שלפעמים המעלה היא לא מצד קושיא שישנה, כ"א, לפי שהוא קרוב יותר לפשוטו ש"מ.

7) כה, יא.

8) ראה עד"ז לקו"ש [המתורגם] חט"ו ע' 231 – בביאור פרש"י בפסוק שלאחז"ז („לא ידעתי יום מותי, אריב"ק כו'").

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תנש"א-תשנ"ב.

יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח).

שיחת הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת "האגודה למען הגאולה האמיתית והשלימה".

מעיין חי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

האמונה הטהורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ היו"ל לקראת כל שבת ב-770, על-ידי "ועד להפצת שיחות".

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הנדפס בספרי לקוטי שיחות, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

להקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני הקהלת קהילות בשבת, בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.

ליקוט ניגונים: שתי חוברות על הניגונים שנגנן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).

דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת "אהלי תורה", ניו-יורק.

דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו"ל על-ידי מוסד חינוך "אהלי תורה", ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את "קונטרס בית רבינו שבבבל" ושיחת ש"פ שופטים ה'תנש"א

מדור מיוחד לספרים וחוברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: http://www.moshiach.net/blind

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

לעילוי נשמת
הרה"ח הרה"ת אי"א
ר' **יקותיאל מנחם** ע"ה
ב"ר **שרגא** שליט"א
ראפ
חסיד ומקושר בכל נימי נפשו
לכ"ק אדמו"ר מה"מ
משגיח ומשפיע
בישיבת תומכי תמימים
ליובאוויטש המרכזית 770
ניהל הבית חב"ד
בנמלי התעופה
ובחברת "אל על" במיוחד
וזכה שהרבי שלח המצות ע"י
ואמר עליו "אונזער יקותיאל"
נואם קבוע בסיומי הרמב"ם ב-770
והדפיסם ב"תקות מנחם"
ניהל "ועד המחנכים"
פעל במרץ בעניני שלימות הארץ
ראש מטה שירה וזמרה
לקבלת פני משיח צדקנו
קירב רבים אל רבנו ובדרכי נועם
השאיר דור ישרים יבורך
הולכים בדרכי רבותינו נשיאנו

נקטף בתאונת דרכים
ביום השני לפ' "רקם שבט מישראל"
י"ב תמוז ה'תשע"ה
ת. נ. צ. ב. ה.
(מנוסח המצבה)
*
נדפס ע"י ידידיו
הרה"ת ר' **יוסף יצחק הלוי** וזוגתו מרת **גיטל רחל** שיחיו **שגלוב**

שלאחר ברכת יצחק על־ידי הקדוש־ברוך־הוא בעצמו, ייווצר מצב של „ותכהין עיניו", הגורם לאדם לצער ויסורים, עד־כדי־כך – כפי שכותב רש"י בהמשך[9] – שמפני זאת הוא היה „כמת"? ברור, שכיון שהקדוש־ברוך־הוא בעצמו, בעל הברכות, ברך את יצחק, לא היתה הזקנה צריכה להזיק לו כל כך, שיהיה

9) ויצא כח, יג. לא, מב.
דרך אגב – גם בפרש"י זה נראה גודל דיוק הלשון שלו: המקור לפרש"י הוא בתנחומא פרשתנו (ז), אלא ששם הלשון „הואיל ונתייסם בעיניו כו" [וכן בפדר"א פל"ב*: מכאן אתה למד שהסומא חשוב כמת], ואילו ברש"י הלשון: „שכהו עיניו .. והרי הוא כמת".
והביאור בזה [נוסף לזה שבקרא מצינו רק הענין ד„כהו עיניו" ולא שנתייסם**]: אא"פ לומר שיצחק הי' סומא, כי הי' „עולה תמימה"*** (פרש"י פרשתנו כו, ב. מב"ר פס"ד, ג), וסומא הוי מום (אמור כא, יח. כב, כב).
[ואין מזה סתירה לזה שפרש"י עה"פ (ש"ב ה, ו) „העורים והפסחים" – „היו להם שני צלמים (עבודת כוכבים) א' עור וא' פסח שנעשו על שם יצחק ויעקב כו'" – כי י"ל שזהו רק לדעת הי'בוסים שלא הבחינו דרגת „ותכהין" דיצחק (ופשוט שלא ידעו שהי' „עולה תמימה"). והרי גם יעקב חשבוהו ל„פסח" (שפירושו „דולג" – פרש"י בא יב, יא), אף שהי' רק „צולע" (וישלח לב, לב). ועוד ועיקר שהרי לאח"ז ויבא יעקב שלם בגופו (פרש"י וישלח לג, יח) – שהי' צולע משך זמן קצר ביותר במשך כל ימי חייו. ובפשטות י"ל שאא"פ לעשות צלם של (רק) כיהוי עינים].
ועפ"ז חידוש בהלכה (ע"ד הפשט) – דכיהוי עינים לא הוי מום****.

*) גם בנדרים (סד, ב) **דסומא** חשוב כמת – אבל שם אין המדובר **ביצחק**.
) בבכורות מד, א: כל מחמת **כהיותא כו', וברש"י שם: כהיותא, דאינו רואה [ובשטמ"ק מוסיף (וכ"ה ברבינו גרשום): כלל; אבל הפירוש ד„ותכהין" בפשט"מ הוא (לא שאינו רואה כלל, כ"א) שרק נחלש כח הראי' אפילו במקצת, וע"ד מש"נ: כהה הנגע – שלא **עמד** במראיתו (תזריע יג, ואו ובפרש"י. וראה תו"כ שם).
***) ובפשטות – וגם מזה שגם אחרי „ותכהין עיניו" הי' בא"י – משמע שכל ימיו הי' „עולה תמימה".
****) ואף שבבכורות שם דגם „מחסורייתא" (שחסרה מראייתו אבל רואה מקצת – פרש"י) הוי מום – פשיטא שאין הכוונה שלא **עמד** בראיתו כ"א נחלש במקצת, כ"א אדרבא וכלשון רש"י **שהראי'** היא (רק) **מקצת**.

חמישים ושבע משנותיו חשוב „כמת"[10]! ובמיוחד כאשר גיל מאה ועשרים ושלוש שנים[11] לא נחשב כזקנה מופלגת כל־כך בתקופה ההיא,

(ובמיוחד שאין מוצאים זאת אצל אף אחד*[11] מן האנשים המוזכרים עד עתה[12], למרות שרבים מהם חיו הרבה יותר ממאה ועשרים ושלוש שנים).

לפיכך מביא רש"י סיבות אחרות ל"ותכהין". כלומר, עקב ברכת הקדוש־ברוך־הוא ליצחק, לולא התערבות ענינים אחרים, אכן היה אצל יצחק, כאצל משה רבינו, מצב של „לא כהתה עינו"*[12], אבל השפיעו כאן סיבות צדדיות שגרמו ל„ותכהין עיניו".

ג. פירוש ראשון רמוז בפשטות הכתובים

קושי זה, כיצד ייתכן שיצחק, אשר הקדוש־ברוך־הוא בעצמו ברכו, יסבול מכהות עינים, מתעורר מיד כאשר לומדים את הפסוק „ותכהין עיניו מראות". לכן סביר להניח, שהתשובה לשאלה זו רמוזה בפסוקים עצמם. וכיון שהפסוק „ותכהין עיניו מראות" בא

10) משא"כ ביעקב יש לומר, אשר: (א) כבידות עיניו באה מצד זה ש„מעט ורעים היו ימי שני חיי גו'" (ויגש מז, ט). (ב) „כבדו" קל יותר מ„ותכהין" (ראה זהר פרשתנו קמב, א. ספורנו כאן). (ג) גם זה – הי' רק בסוף ימיו (וראה באר יצחק לפרש"י כאן).
11) שנותיו של יצחק אז (פרש"י פרשתנו כז, ב).
*11) ואע"פ שפרש"י (בראשית ד, כג) שהי' למך סומא: א) הרי מסיים שם „כך דרש ר' תנחומא (דקאי על כל הפירוש), ב) אינו מפורש בכתוב, ג) מביא גם פירוש אחר.
12) אף שי"ל שאין מוזכר זה בכתוב – מפני שאין נפק"מ, משא"כ בנדו"ד (וביעקב),
אבל גם עפ"ז עדיין לא יתורץ זה שמוכח בנוגע לכמה אנשים שלא היו סומים אף בגיל של 123 שנה ויותר.
*12) ברכה לד, ז. וראה ב"ר פס"ה ה: וצדקת צדיקים זה משה (שנאמר בו לא כהתה עינו – ראה בחיי פרשתנו כאן) יסורו ממנו זה יצחק כו' כהו עיניו.

בהמשך לפסוק המספר על נשי עשו, שהיו „מורת רוח ליצחק ולרבקה" מפני שעבדו עבודה זרה[13], סביר[14], שבסמיכות זו רמוזה הסיבה ל„ותכהין"[15].

לכן קובע רש"י את הפירוש ש„ותכהין" נגרם בגלל „עשנן של אלו"[16] מיד בתחילה, כפירוש עיקרי, כי הוא רמוז על־ידי הפסוקים עצמם, בעוד אשר לפי שני הפירושים האחרים אין הסיבה רמוזה בפשטות הפסוקים.

ד. הקשיים בפירוש הראשון

אך בפירוש הראשון ישנם שני קשיים:

א) מובן שנשי עשו לא גרו ביחד עם יצחק, אלא היתה להן דירה נפרדת[17], מובן שאת מעשיהן ש„היו עובדות עבודה זרה" ו„מעשנות..." הן עשו בדירה שלהן, ואם כך, אין זה „חלק" כל־כך לומר ש„עשנן של אלו" בדירתן הזיק ליצחק בדירתו.

ב) מדוע הזיק „עשנן" רק ליצחק, ולא לרבקה[18]?

---

13) פרש"י כו, לה. ולהעיר שבכמה כת"י רש"י איתא: ד"א מקטירות לע"ז כו'.

14) אבל מזה לחוד אינו מוכרח – כי אפשר שסמיכות שני ענינים אלו הוא לפי שלא היו ביניהם מאורעות אחרים שדברה בהם תורה.

15) ראה גם תנחומא כאן ח. ראי"ם ושפ"ח כאן.

16) עפמ"ש בפנים יומתק לשון רש"י „בעשנן של אלו" (ולא של נשי עשו), שכוונתו בזה – אלו שנאמרו למעלה, בכדי להדגיש שפי' זה מרומז בסמיכות הכתובים.

17) ראה טור הארוך ופענח רזא עה"פ ותהיין מורת רוח גו'. וראה פרש"י כז, טו.

18) כי לפירוש זה הכיהוי עינים אינו תלוי בזקנה, כדלקמן הערה 26.

התירוצים שבתנחומא שהובאו במפרשי רש"י (שרבקה היתה רגילה בע"ז כו') הם רק אם נאמר שהכיהוי עינים בא בגלל שהעשן הי' של ע"ז, אבל לא לפרש"י (ראה לעיל הערה 2) שבא מהעשן גופא [אבל בשפ"ח כאן: שעשן קשה לעינים אבל רבקה היתה רגילה בו. וראה ג"כ חזקוני ודבק טוב].

בנוגע לנשי עשו עצמן – אין הכרח מהכתובים שלא כהו עיניהן. או י"ל שבהקטירן ידעו ליזהר מהעשן. [וכן י"ל בנוגע לעשו. ובפשטות יותר – כי הי' „איש שדה" ולא הי' נמצא כ"כ בביתו].

19) עוד מעלה בפירושים אלו על פירוש הא': לפי' הא' קשה מדוע נאמר „ותכהין" אחרי „זקן יצחק"* (ראה לקמן ס"ז) – משא"כ לפי' הג' (כדלקמן שם); וגם לפירוש הב' יש לתרץ כדלקמן הערה 26.

20) וצע"ק למה לא כתב רש"י ע"ז „ומדרשו", כדרכו בכ"מ.

*) ובפרט שלפירוש הראשון נמצא שהתיבות „ויהי כי זקן יצחק" מפסיקות סמיכות הכתובים (בין „ותכהין" ל„ותהיין מורת רוח גו"). כמ"ש במשכיל לדוד כאן.

ובגלל שני קשיים אלו מוכרח רש"י להביא את הפירושים האחרים[19].

ה. השאלות על הפירוש השני והשלישי

הקושי הקיים על כל אחד משני הפירושים האחרים – (א) „כשנעקד על־גבי המזבח... וירדו דמעותיהם על עיניו", (ב) „כדי שיטול יעקב את הברכות" (בנוסף לקושי המשותף להם, שאינם רמוזים בפסוק), הוא:

בפירוש השני קשה: תוכן הפירוש („נפתחו השמים וראו מלאכי השרת והיו בוכים וירדו דמעותיהם... לפיכך כהו עיניו") הוא דרש[20], ולא כדרכו של רש"י בפירושו על התורה – פשוטו של מקרא.

ועל הפירוש השלישי יש תמיהה גדולה יותר: כיצד ייתכן שהקדוש־ברוך־הוא יכהה את ראייתו של יצחק למשך שנים כה רבות, כדי שאחר, יעקב, יקבל על־ידי־כך את הברכות? הרי הרבה דרכים למקום, ובודאי היתה לקדוש־ברוך־הוא דרך אחרת שבה יכול היה יעקב לקבל את הברכות.

זהו קושי גדול הרבה יותר מן הקושי על הפירוש השני, כי גרימת יסורים לאדם למען טובת זולתו נראית כהיפך היושר, דבר שאי־אפשר לחלוטין לשייכו לקדוש־ברוך־הוא –

מציאותו דמלך המשיח.

ועי"ז ולאח"ז באה התגלותו לעין כל ע"י פעולותיו כו'...

(משיחות ליל ה' פ' תולדות, אדר"ח כסלו, וש"פ תולדות, ב' כסלו תשנ"ב)

על העצם (חיות) דמשיח, כלומר, התגלות מציאותו (מציאות שקיימת גם לפנ"ז למלכות[6]) בתור מלך המשיח, ולאחרי התגלות מציאותו (אויר שבאין ערוך מאורו של משיח), מתחילה ההתגלות לעיני כל ע"י פעולותיו (אור של משיח).

ועפ"ז מובן שעיקר החידוש דביאת המשיח הוא בהתגלות מציאותו ("מצאתי דוד עבדי"[7]), כי, כל פרטי הענינים שלאח"ז (התגלותו לעין כל ע"י פעולותיו לגאול את ישראל, וכל הענינים דימות המשיח), באים כתוצאה והסתעפות מהתגלות מציאותו, וכלולים בה.

. . . ובנוגע לפועל – "המעשה הוא העיקר"[8] . . צריך כאו"א מישראל להוסיף ביתר שאת וביתר עוז בהדגשת הענין ד"כל ימי חייך להביא לימות המשיח", עי"ז שכל מציאותו, תיכף כשניעור משנתו, חדורה בהחיות דמשיח (שזוהי עצם מציאותו של כאו"א מישראל, משיח שבו) שמביאה לימות המשיח.

. . . ויה"ר והוא העיקר – שבתחלת חודש כסלו, חודש הגאולה, תבוא בפועל ובגילוי הגאולה האמיתית והשלימה, התחלת הגאולה ושלימותה, ע"י משיח צדקנו – "יעמוד מלך מבית דוד כו'", עד ש"יתקן את העולם לעבוד את ה' ביחד, שנאמר[9] אז אהפוך אל עמים גו' לעבדו שכם אחד"[5].

וכמרומז גם בסיום וחותם ההפטרה דשבוע שעבר . . ההפטרה דשבוע שעבר מסתיימת בהכרזה "יחי אדוני המלך דוד לעולם"[10] – נצחיות מלכות דוד שנמשכה במלכות שלמה, ששלימותה ע"י המלך המשיח שהוא "מבית דוד ומזרע שלמה"[11] – שתוכנה של הכרזה זו הוא התגלות

6) "מאותן הבאים מבני דוד ועדיין הי' להם ממשלה גם בגלות . . כגון רבינו הקדוש" (חדא"ג מהרש"א לסנהדרין צח, ב).
7) תהלים פט, כא.
8) אבות פ"א מי"ז.
9) צפני' ג, ט.
10) מ"א א, לא.
11) סהמ"צ להרמב"ם מל"ת שסב. פיה"מ סנהדרין ר"פ חלק יסוד הי"ב. אגרת תימן.

ולכן קובע רש"י פירוש זה לאחר הפירוש השני[21].

ו. המעלה שבכל אחד מן הפירושים

כאמור, יש בכל אחד מן הפירושים מעלה לעומת שני הפירושים האחרים. במילים אחרות: לכל שני פירושים ביחד יש אותו קושי, שאינו קיים בפירוש השלישי.

היתרון העיקרי שבפירוש הראשון על פני שני האחרים הוא, כאמור, שרק הוא רמוז בפסוקים.

המעלה של הפירוש השני על פני הפירוש הראשון והשלישי היא: לפי כל הפירושים היה "ותכהין" הגורם למסירת ברכות יצחק ליעקב. בפירוש הראשון והשלישי נגרם "ותכהין" על-ידי פגם וגנות (לפי הפירוש הראשון בגלל עשן של עבודה זרה, ולפי השלישי – מפני שיצחק רצה לברך את עשו), ויוצא, שענינים של גנות וחסרון גרמו... לברכות! ואילו לפי הפירוש השני, להיפך: "ותכהין" נגרם על-ידי מעלתו של יצחק – בגלל העקידה[22].

גם לפירוש השלישי יש יתרון על פני שני הראשונים:

לפי שני הפירושים הראשונים יוצא, ש"ותכהין עיניו מראות" נגרם זמן רב לפני "זקן יצחק". שהרי, כשנשא עשו את הנשים החתיות בהיותו בן "ארבעים שנה"[23], היה יצחק בן מאה שנה (כי כשנולד עשו היה יצחק בן ששים שנה[24]). ולפי הפירוש השני, שהדבר נגרם מדמעות המלאכים, ארע הדבר אף לפני-כן – כאשר היה יצחק בן שלושים ושבע שנים[25].

מתעוררת השאלה: מדוע כתוב בתורה קודם "כי זקן יצחק" ואחר-כך "ותכהין"? הרי לפי שני הפירושים הראשונים[26] צריך היה הסדר להיות הפוך, לפי סדר המאורעות?

לכן מביא רש"י פירוש שלישי, "כדי שיטול יעקב את הברכות", שלפיו מובן הסדר בתורה: "ויהי כי זקן יצחק" ולכן הוא רצה לתת את הברכות לעשו, ולפיכך – "ותכהין...", כדי שיעקב יקבל את הברכות".

ז. ההוראה: הימנעות מלשון הרע

אחת מההוראות הנלמדות מהפירוש השלישי של רש"י היא עד כמה יש להקפיד על אי אמירת לשון הרע:

לכאורה, כדי שיעקב יקבל את הברכות היתה לקדוש-ברוך-הוא דרך פשוטה ביותר –

21) בסגנון אחר: הקושי על פי' הב' הוא רק שאין לו מקור בפשט"מ (אבל הפירוש בקרא – ש"ותכהין" בא ע"י דמעות המלאכים – מתקבל על הדעת); משא"כ הקושי על פי' הג' הוא שעצם הפירוש ("הטעם על "ותכהין") אינו מתקבל כו' [וע"ד משנ"ת בלקו"ש [המתורגם] ח"ה (ע' 43 הערה 39) זה שבכ"מ מקדים רש"י פי' האגדה ל"פשוטו"].

22) עוד יתרון בפירוש זה על פירוש הא' והג': לפי' זה (שכהו עיניו בעת מעשה העקידה, כדלקמן בפנים) מתורץ בפשטות למה לא הרגיש יצחק הא ד"זה (עשו) פירש לנע"א" (פרש"י פרשתנו כה, כז), משא"כ לפי' הא' והג' שכהו עיניו לאח"ז.

23) פרשתנו כו, לד.
24) שם כה, כו.
25) פרש"י פרשתנו כה, כ.
26) עיקר הקושיא הוא לפירוש הראשון. כי בנוגע לפי' הב' י"ל בדוחק שהדמעות שנשרו מעיני המלאכים "היו רשומות בתוך עיניו" (ב"ר פס"ה, י), ובמילא פעולת הדמעות היתה פעולה נמשכת, ולא כהו עיניו רק לאחרי שהזקין [וכמ"ש בפענח רזא כאן. וראה מהרש"ל (והובא בש"ח) כאן. פדר"א פל"ב]. משא"כ לפי' הא' "בעשנן של אלו" פשוט שכבר כהו עיניו כמה זמן לפני זה, ולא רק עתה (כאשר "זקן יצחק" – קכג שנה) ע"י ריבוי העשן ד...כג שנה!

לגלות ליצחק[27] שעשו הוא רשע[28], ואז הוא בודאי יתן את הברכות ליעקב!

אודות נשי עשו כבר ידע יצחק שהן עובדות עבודה זרה[29] (אך הוא חשב שעשו אינו אשם בכך, כי אין ביכולתו להשפיע עליהן), וגם לגבי עשו עצמו כבר ידע יצחק ש„משהו" אינו כשורה עמו – „אין דרך עשו להיות שם שמים שגור בפיו"[30] –

ואם כך, בזמן שבין כך ובין כך היה ליצחק איזשהו חשד כלפי עשו, היה הקדוש־ברוך־הוא יכול לגלות לו את הכל, שעשו רשע, ולא היה צורך להזדקק ל„ותכהין" של יצחק.

מכך רואים עד כמה צריך להתרחק[31] ולהימנע מאמירת לשון הרע: יצחק היה במשך חמישים ושבע שנים „כלוא בבית" ו„כמת", וכל זאת כדי למנוע לשון הרע על יהודי, ואפילו על ישראל מומר[32]!

ואם כך הדבר בקשר לעשו, הרי על אחת כמה וכמה בקשר ליהודים שלאחר מתן תורה, לאחר שהקדוש־ברוך־הוא אמר לכל יהודי[33] „אנכי הוי' אלקיך", שאצל כל יהודי נעשה „אנכי הוי'" ל„אלקיך", – לכוחו וחיותו[34].

(משיחת ש"פ תולדות
וש"פ וישלח תשכ"ח)

27) ראה פרש"י וישב לו, לג: ולמה לא גלה לו הקב"ה כו'.
28) ובפרט אשר בלאה"כ ראה יצחק שדברים בגו, שהרי אברהם אביו לא ברכו (ראה פרש"י ח"ש כה, יא).
29) פרש"י פרשתנו כו, לה.
30) שם כז, כא (מב"ר פס"ה, יט. תנחומא באבער פרשתנו יוד). אבל ראה רמב"ן ומפרשי רש"י שם.
31) עד"ז (סנה' יא, א. ועוד): חטא ישראל כו' וכי דילטור אני.
32) ראה קידושין יח, רע"א.
33) בלשון יחיד (ראה רמב"ן יתרו כ, ב. פס"ר פכ"א, ו).
34) לקו"ת ר"פ ראה. ובכ"מ.

לזכות

כ"ק אדוננו מורנו ורבינו
מלך המשיח

ויה"ר שע"י קיום הוראת
כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)
להכריז **יחי**, יקויים הבטחתו הק',
שההכרזה תפעל **'ביאת דוד מלכא משיחא'**

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

הוספה
בשורת הגאולה
מט.

הנקודה העיקרית שבחיי כאו"א מישראל וכללות ישראל במשך כל הדורות: „כל ימי חייך להביא לימות המשיח"[1], ובהדגשה יתירה בדורנו זה ובתקופתנו זו, כמדובר כמ"פ בתקופה האחרונה (שכבר נשלמו כל הענינים וצריכים רק לקבל פני משיח צדקנו בפועל ממש).

. . . „כל ימי חייך" – פירושו בכל רגע ורגע שהאדם חי, הן ביום והן בלילה, הן ער והן ישן, שגם אז הוא חי ע"י נשימת האויר („כל הנשמה תהלל י־ה", „על כל נשימה ונשימה שאדם נושם כו'"[2]) שמוכרח להיות בכל רגע ורגע (משא"כ אכילה ושתי'). ו„כל ימי חייך להביא לימות המשיח" – פירושו שהחיות שלו (בכל רגע ורגע) הוא בהבאת ימות המשיח, כלומר, לא רק בשעה שחושב ומדבר ועושה פעולות להבאת המשיח, אלא עצם חיותו („חייך") הוא להביא לימות המשיח.

. . . ובפרטיות יותר:

הענין ד„כל ימי חייך להביא לימות המשיח" מתבטא בכך שתיכף כשניעור עצם הנשמה (שמתגלה עצם מציאותו ורק העצם) מרגיש בנשימת האויר ענינו של משיח – אויר של משיח, ובלשון חז"ל[3] „רוחו של מלך המשיח".

ויש לומר, ש„אויר (רוח) של משיח" הוא למעלה גם מ„אורו[4] של משיח", כי, אור של משיח מורה על ההתגלות דמשיח ע"י פעולותיו („כמו „ילחם מלחמות ה'" עד ש„נצח"[5], וכיו"ב), משא"כ אויר של משיח מורה

1) ברכות יב, סע"ב – במשנה.
2) תהלים בסופו. ב"ר פי"ד, ט. דב"ר פ"ב, לז.
3) ב"ר פ"ב, ד. פ"ח, א.
4) זח"ג לד, ב. נת' בלקוטי לוי"צ לזח"ג ע' ריט ואילך.
5) רמב"ם הל' מלכים ספי"א.